

Huvudman
info@fagersta.se

2017-05-19

Dnr 400-2016:6993

Rektor
helene.vestman@edu.fagersta.se

Beslut

för Risbroskolan i Fagersta kommun efter kvalitetsgranskning av undervisningens organisation på skolor där det finns obehöriga lärare

Inledning

Skolinspektionen har genomfört en kvalitetsgranskning av undervisningens organisation på skolor där det finns obehöriga lärare. Som obehörig lärare räknas lärare som undervisar i ett ämne de saknar legitimation för. Syftet är att granska hur rektor, givet situation med obehöriga lärare, leder och organiserar arbetet för att säkerställa att eleverna får en undervisning med sammanhang och utgångspunkt i nationella mål och riktlinjer.

Granskningen genomförs i 28 skolor och avser undervisning i årskurserna 7-9. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Risbroskolan ingår i nämnda granskning. Skolinspektionen besökte Risbroskolan den 10 maj 2017. Besöket genomfördes av undervisningsråden Anna Wide och Thomas Nilsson. Intervjuer med lärare, rektor och elever har genomförts.

Risbroskolan är en kommunal skola i Fagersta kommun. Risbroskolan har 410 elever i årskurserna 7-9. Enligt inkomna uppgifter från skolans rektor har skolan 43 undervisande lärare i de aktuella årskurserna. Rektors uppgifter visar att 16 av de undervisande lärarna saknar behörighet i något eller några av de ämnen de undervisar i. Lärarna är organiserade i arbetslag.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektors ledning och organisering avseende granskningens inriktning fungerar väl.

Granskningen visar att rektorn arbetar för att använda legitimerade och behöriga lärare för undervisningen. Fagersta kommun har genomfört en kartläggning av de anställda lärarnas legitimationer och utifrån det omfördelat lärarna så att de arbetar med de åldrar och de ämnen de är behöriga för. Rektorn har god kunskap om hur lärarbehörigheten ser ut på skolan och vilka insatser som behöver göras för att säkra tillgången till behöriga lärare både på lång och på kort sikt. Rektorn arbetar aktivt för att arbetsmiljön vid Risbroskolan ska vara attraktiv och därmed få behöriga lärare att stanna kvar på skolan och locka behöriga lärare att söka utannonserade tjänster vid skolan. Exempelvis förkortades lärarnas undervisningstid för något år sedan och det är inte längre lärare som ansvarar för mentorskapet utan, för ändamålet anställd, annan personal.

Rektorn stöttar flera lärare som behöver läsa för att få sin lärarlegitimation genom att de får tid för sina studier inom tjänsten samt genom att betala kurslitteratur och resor för dem. För dessa lärare upprättas en studieplan som de förväntas följa och som rektorn och läraren tillsammans följer upp regelbundet.

Granskningen visar även att rektorn fördelar de behöriga lärarna i olika ämnes- och arbetslag på skolan på skolan för att så långt som möjligt använda deras kompetens.

Granskningen visar att det finns strukturer för kollegiala samtal om undervisningen och dess koppling till styrdokumentet. Till exempel genomförs sådana samtal i arbetslagen och på ämnesgruppsmöten. Arbetet med att planera undervisningens innehåll och arbetssätt sker vidare genom regelbunden samverkan mellan kollegor som undervisar i samma ämne.

Samtliga nyanställda lärare tilldelas en mentor som de regelbundet träffar. Mentorn är företrädesvis behörig lärare i de ämnen den obehöriga läraren ska undervisa i. För nyanställda legitimerade lärare görs en bedömning av hur länge de behöver mentorn och för obehöriga lärare finns mentorn kvar hela deras anställning. Mentorerna får ersättning för sitt arbete. De har ett tydligt uppdrag att bland annat samtala om läraruppdraget och koppling till kursplanerna. Mentorerna delger ofta de nyanställda lärarna sina planeringar. Biträdande rektorn har under läsåret regelbundna och behovsrelaterade möten med obehöriga lärare.

Lärarna på Risboskolan sambedömer ofta elevernas prestationer, såväl skriftligt som på andra sätt. Till exempel har dansmoment spelats in för att kunna sambedömas. Bedömning och betygssättning diskuteras inom ramen för de möten som finns på skolan men också i det löpande arbetet och i strukturerade samtal mellan lärare. Skolan har haft kompetensutveckling kring bedömning för lärande och det har lett till ytterligare diskussioner om hur bedömning i relation till kunskapskraven ska göras. Obehöriga lärare rättar inte nationella prov. Det förekommer dock att de i handledande syfte rättar några prov som en behörig lärare också rättat för att sedan diskutera bedömningarna.

Granskningen visar vidare att rektorn har god kännedom om hur undervisningen planeras och genomförs och också om arbetet med bedömning och betygssättning.

Skolinspektionen bedömer att obehöriga lärare vid Risboskolan får relevant, behovsanpassat stöd för att garantera utgångspunkten i gällande styrdokument både när det gäller undervisningens planering och genomförande och när det gäller bedömningar.

Sammanfattningsvis har Skolinspektionens granskning inte visat annat än att det granskade området fungerar väl. Därmed avslutas kvalitetsgranskningen.

I ärendets slutliga handläggning har Malin Salemyr deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Lena Dahlquist
Enhetschef

Anna Wide
Undervisningsråd

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/obehoriga-larare/>

Bilaga: Författningsstöd

Behörig för undervisning

2 kap. 13 § skollagen

Granskningen utgår från skollagens definition av en obehörig lärare. Av skollagen följer att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Detta innebär att både legitimerade lärare som undervisar i ett ämne de inte är behöriga att undervisa i, och lärare som helt saknar lärarlegitimation anses vara obehöriga. Obehöriga lärare innefattar även lärare som har lärarexamen och teoretisk behörighet i ämnen de undervisar i men som saknar lärarlegitimation. Begreppet *behörig lärare* utgår utifrån samma definition; behörig lärare avser således lärare med legitimation för de eller de ämnen läraren undervisar.

Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Enligt 2 kap. 18 § kan dock undantag från 13 § göras om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven eller om det finns något annat skäl med hänsyn till eleverna. I 19 § framgår dock att om en person som avses i 18 § ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader, ska huvudmannen först fatta beslut om detta. Enligt 21 § framgår också att i fråga om tidsbegränsning av en anställning som lärare eller förskollärare i skolväsendet gäller att den som ska bedriva undervisning enligt 18 § får anställas högst ett år i sänder.

SFS 2011:326

I behörighetsförordningen preciseras vilken utbildning olika kategorier av lärare ska ha för att vara behörig att bedriva viss undervisning i skolväsendet samt andra bestämmelser om behörighet för lärare. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165) framhålls vikten av att lärare förutom generell lärarkompetens även besitter specifik kompetens. Med specifik kompetens avses att de lärare som används i undervisningen utöver generell lärarkompetens även har specifik kompetens för olika skolformer, verksamheter, årskurser och ämnen (s. 262). Vidare framkommer i propositionen att för att utbildning och undervisning ska hålla hög kvalitet skall huvudmannen använda lärares kompetens på rätt sätt i undervisningen. Det är rektor som leder och samordnar arbetet inom sitt verksamhetsområde och har ansvar för att planera så att läraren används för sådan undervisning som läraren har utbildning för.

I regeringens proposition (2010/11:20) framgår att ett legitimationssystem är en viktig kvalitetssäkring av lärare och förskollärare och kan därmed höja kvaliteten på den samlade lärarkåren.

Ledning och utveckling av undervisning

2 kap 9 § skollagen

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

2 kap 10 § skollagen

Rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

4 kap. 4 § skollagen

Rektor är ansvarig för planering, uppföljning och utveckling av utbildningen på skolenheten. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever.

Lgr11 avsnitt 2.8

Rektor i egenskap av pedagogisk ledare har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Allmänna råd för planering och genomförande av undervisningen

Allmänna råd för bland annat grundskolan för att stödja lärare, rektorer och huvudmän i arbetet med hur skolförfattningarna bör hanteras i den pedagogiska praktiken avseende planering och genomförande av undervisningen.

SKOLFS 2014:44

Rektor ska ansvara för att en nyanställd lärares introduktionsperiod planeras på ett sådant sätt att läraren ges tillräckligt stöd utifrån sina tidigare kunskaper, erfarenheter och förmåga att fungera självständigt i sin yrkesroll. En mentor utses av rektorn till den lärare som genomför introduktionsperioden och mentorn ska så långt det är möjligt ha samma behörighet som läraren. Mentorn ska ges förutsättningar och tillräckligt stöd för att kunna fullgöra sin uppgift.

Skolverkets stödmaterial om introduktionsperiod för nyanställda lärare och förskollärare (2015)

Betyg och bedömning

3 kap. 14 § skollagen

Rektor ansvarar för att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.